

Rokotusten esteiden voittaminen: lopulliset suositukset

Tehokkaiden rokotusohjelmien suunnittelu edellyttää monitahoista lähestymistapaa, jossa huomioidaan monet rokotusten ottamiseen liittyvät käytännön esteet. Rokotuskattavuuden tavoitteiden saavuttamista voivat haitata huomattavasti niin logistiset, hallinnolliset ja tiedolliset esteet kuin terveydenhoitohenkilöstön ja -palvelujen rajalliseen saatavuuteen liittyvät esteet.

Muistutusjärjestelmät, liikkuvat rokotusyksiköt ja koulujen rokotusohjelmat voivat helpottaa näiden esteiden poistamista ja lisätä rokotusten ottamista.

Rokotusstrategioiden kehittämistä entistä vaikuttavammiksi ja kestävämmiksi voidaan jatkaa seuraavien suositusten pohjalta.

Muistutusjärjestelmät

Muistutusjärjestelmillä (tekstiviestit, sähköpostit, digitaaliset ilmoitukset) voidaan tiedottaa paremmin rokotusaikatauluista, vähentää unohduksia ja poistaa tiedonpuutteesta johtuvia esteitä. Lisäksi ne voivat tukea rokotuspalvelujen tarjonnan parantamista tekemällä rokotusten kysynnästä ennustettavampaa. Kataloniassa, Murciassa ja Kroatiassa toteutettujen muistutusjärjestelmien piloteista saadun näytön perusteella muistutusten lähettäminen lisää rokotuskattavuutta tilastollisesti merkittäväällä tavalla.

Muistutusjärjestelmien onnistumisen kannalta keskeisiä tekijöitä ovat:

- Automaattisten muistutusjärjestelmien yhdistäminen hallinnollisiin tietokantoihin
- Tiedotusmateriaalien tuominen helposti saataville esim. lisäämällä muistutusviestiin linkit virallisille sivustoille tai mobiilisovelluksiin
- Monikielinen viestintä, joka takaa saavutettavuuden kielivähemmistöille
- Yleislääkärien osallistaminen muistutusprosessiin potilaiden rokotustilanteen seuraamista helpottavilla välineillä

Liikkuvat rokotusyksiköt

Liikkuvien rokotusyksikköjen avulla voidaan poistaa maantieteellisiä ja kätevyYTEEN liittyviä esteitä. Liikkuvat rokotusyksiköt tuovat rokotukset maaseutualueille, palveluiltaan puutteellisille kaupunkialueille ja lähemmäksi muita sellaisia yhteisöjä, joissa palvelujen saatavuus on heikkoa tai jotka ovat vaikeasti saavutettavia. Liikkuvien rokotusyksikköjen piloteissa Ylä-Itävallassa ja Tukholman Skärholmenissa saatiin hyviä tuloksia heikossa asemassa olevien nuorten ja ikäihmisten tavoittamisessa. Liikkuvien yksikköjen vaikutusta voidaan piloteista saatujen kokemusten perusteella tehostaa seuraavilla tavoilla:

- Joustavat ja tavallisuudesta poikkeavat aukioloajat, kuten ilta- ja viikonloppuajat
- Paikallisyhteisöjen osallistaminen tekemällä yhteistyötä yhteisön johtajien, järjestöjen ja vaikuttajien kanssa
- Monikielisten terveydenhoitoalan ammattilaisten osallistuminen ja tiedon jakaminen monilla kielillä
- Monenlaisten rokotteiden tarjoaminen yhdessä muiden keskeisten terveydenhoitopalvelujen kanssa

Koulujen rokotusohjelmat

Koulujen rokotusohjelmilla voidaan parantaa rokotuskattavuutta, sillä ne vähentävät logistiikkaan ja etäisyyksiin liittyviä esteitä. Rokotusten toteuttaminen koulupäivän aikana voi vähentää häiriöitä kiireisten

vanhempien arkirutiineissa ja lisätä siten rokotteiden ottamista. Virossa ja Alankomaissa toteutetut pilottihankkeet osoittavat, että koulujen osallistaminen rokotuksista tiedottamiseen ja rokotuspisteiden tuominen lähemmäksi koulua lisäävät perheiden osallistumista sekä rokotuspalvelujen kätevyyttä ja saavutettavuutta. Koulujen rokotusohjelmien onnistumista voidaan edistää seuraavilla tavoilla:

- Vanhempien osallistaminen antamalla rokotusohjelmasta selkeää ja kattavaa tietoa, kertomalla rokotteiden hyödyt ja vastaamalla niiden turvallisuutta koskeviin huolenaiheisiin
- Prosessien sujuvoittaminen esim. käyttämällä digitaalisia suostumuslomakkeita
- Kohdennettujen, ikätasolle sopivien ja kulttuuritekijät huomioon ottavien viestintästrategioiden käyttö, mukaan lukien tietopakettien laatiminen ja tiedotus- ja kyselytilaisuuksien järjestäminen
- Yhteistyö koulujen terveydenhoitajien, opettajien ja hallinnon kanssa rokotusohjelman eri puolien toteuttamisessa

Räätälöityjen ja kestävien ohjelmien suunnittelu

Kohdeväestön tarpeita vastaavan ja sen hyväksynnän saavuttavan rokotusohjelman suunnittelussa on tärkeää huomioida seuraavat asiat:

- Perusteellinen tarvearviointi, jotta saadaan näyttöä kohderyhmää koskevista erityistarpeista ja esteistä
- Suotuisan ympäristön luominen osallistamalla ja konsultoimalla sidosryhmiä (terveydenhuollon tarjoajat, laitokset, järjestöt, yhteisöjen johtajat) sekä tekemällä yhteistyötä niiden kanssa yhtenäisen toimintatavan varmistamiseksi
- Yhteydenpito yhteisöjen johtajien, vaikuttajien ja portinvartijoiden kanssa, jotta voidaan edistää rokotusviestejä, vahvistaa luottamusta ja tarttua yhteisöjen huolenaiheisiin

Käytäntöjen juurtumista pilottivaiheen jälkeen voivat edistää uusien ohjelmien nivominen olemassa oleviin rakenteisiin ja vakiintuneisiin käytäntöihin, poliittisen ja taloudellisen tuen varmistaminen, paikallisten toimijoiden osallistumisen edistäminen alusta alkaen sekä sidosryhmien omistajuuden vahvistaminen. EU-tason ja eri maiden välinen systemaattinen vastavuoroinen oppiminen ja tietovaihto edistävät innovointia ja mahdollistavat innovatiivisten toimintatapojen siirtymisen erilaisiin toimintaympäristöihin.